

E- COMMERCE W UKRAIŃSKIM SPOŁECZEŃSTWIE INFORMACYJNYM

Współczesny człowiek żyje w świecie, w którym niemożliwe jest pełne zrozumienie świata poprzez zastosowanie empirycznych metod poznania, czyli osobistego doświadczenia. W XXI wieku zrozumienie rzeczywistości następuje przede wszystkim dzięki doświadczeniu innych osób, które jest przekazywane poprzez kanały komunikacyjne – środki masowego przekazu i multimedia. Zatem w tworzącym się społeczeństwie informacyjnym cennym towarem staje się informacja traktowana jako szczególne dobro niematerialne, równoważne lub nawet cenniejsze od dóbr materialnych.

Termin społeczeństwa informacyjnego został wprowadzony w 1963 roku przez Japończyka T. Umehao w artykule o teorii ewolucji społeczeństwa opartego na technologiach informatycznych. Odnosi się on do technicznych narzędzi i metod komunikacji, magazynowania i przekształcania informacji. Głównymi cechami analizowanego terminu jest globalny charakter społeczeństwa, w którym wymiana informacji nie jest ograniczona czasowo bądź politycznie. To przyczynia się do tworzenia połączonych gospodarek i państw na podstawie jednolitej przestrzeni informacyjnej. Ponadto dochodzi do formowania umownego, irrealistycznego środowiska tworzonego w światowej sieci - Internecie. Środowisko to funkcjonuje według własnego prawa, które przyczynia się do powstania zarówno wspólnot użytkowników, jak i segmentów owych użytkowników ukierunkowanych na nabycie określonych towarów i usług. Kolejną cechą jest innowacyjność społeczeństwa, w którym przewiduje się wzrost udziału własnego technologii informacyjno-komunikacyjnych, produktów informacyjnych i usług w produkcie krajowym brutto, a także przejście na jakościowo nowy poziom postępu naukowo-technologicznego.

Jak już zostało podniesione, w społeczeństwie informacyjnym podstawowym zagadnieniem jest zasada oddziaływania informacji i wiedzy na wzrost gospodarczy. Za ważny indikator owego wpływu uznaje się handel elektroniczny, czyli *e-commerce*. Pojęcie to narodziło się w połowie lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku, co miało integralny związek z początkiem spopularyzowanego i komercyjnego wykorzystywania Internetu. Stwarza on nieograniczone możliwości wykorzystywania wszelkich zalet technologii informacyjnych w sferze gospodarki i konsumpcji. W procesie kupna- sprzedaży wykorzystuje się takie środki, jak na przykład telefon, Internet, telewizja, czy faks. Niemniej, najpowszechniejszą formą handlu elektronicznego są sklepy internetowe.

Niestety, z przeprowadzanych systematycznie badań rynków gospodarczych wynika, iż nadal występują duże dysproporcje w poziomie rozwoju przedsiębiorczości w krajach postsocjalistycznych Europy i byłego ZSRR. Dostrzeżono także istnienie ścisłego związku pomiędzy poziomem rozwoju społeczeństwa informacyjnego a poziomem rozwoju przedsiębiorczości w krajach transformujących się.

Zgodnie z opiniami ekspertów, ukraińskie społeczeństwo informacyjne jest w początkowej fazie, tj. na etapie powstawania i rozwoju. Potwierdzają to

wskaźniki rozwoju informacyjno-technologicznego oraz tworzone rankingi światowe. Pomimo tego, ukraiński rynek e-commerce jest uznawany przez ekspertów za najbardziej perspektywiczny segment «informacyjnej» gospodarki, który z każdym rokiem wykazuje średni wzrost na poziomie 40–50%. Według przeprowadzonych w 2013 roku badań ustalono społeczno-behawioralny wizerunek typowej osoby robiącej zakupy online. Wynika z niego, że jest to mieszkaniec miasta w średnim wieku – ok. 32 lat. Szacuje się, że mieszkańcy dużych miast robiący zakupy w sieci internetowej stanowią 44,6% wszystkich kupujących, natomiast internauci z miejscowości do 100 tys. mieszkańców stanowią 21%. Niestety mieszkańcy obszarów wiejskich stanowią zaledwie 13% ww. grupy. Ze stworzonego profilu wynika, iż co drugi przeciętny kupujący ma wykształcenie wyższe, a jego średnia pensja kształtuje się w granicach 2,5–3 tys. UAH i piastuje kierownicze stanowisko, tj. wykwalifikowanego specjalisty. Ponadto, według oszacowań sporządzonych przez *Allegro Group* na Ukrainie średnia wysokość transakcji kupna wynosi prawie \$ 150. Ze sporządzonych badań wynika także, iż najbardziej popularnym sposobem płatności pozostaje nadal gotówka, a jedynie 4% dokonuje zapłaty przy wykorzystaniu kart płatniczych.

Ukraiński rynek e-handlu rozwija się dynamicznie, niemniej jednak wśród najistotniejszych barier należy wymienić:

- przywiązanie do tradycyjnej formy handlu, gdzie kupujący w kontakcie bezpośrednim ocenia towar;
- obawy i niepewność związane z dokonywaniem płatności w świecie wirtualnym;
- wykluczenie cyfrowe dużej części społeczeństwa;
- zaniepokojenie przed nieotrzymaniem opłaconego produktu.

Ukraiński rynek *e-commerce* rozwija się dynamicznie, co przekłada się na rozwój społeczeństwa informacyjnego. Systematycznie poszerzany jest sektor usług informacyjnych przy jednoczesnym upowszechnianiu i wykorzystaniu technologii informacyjnych w życiu społecznym. Pomimo ograniczonego jeszcze szerokiego dostępu do Internetu, a także licznych uprzedzeń i braku zaufania przeciętnego kupującego, rynek e-handlu uznawany jest za jeden z najbardziej perspektywicznych. Niemniej owy dynamiczny rozwój związany jest z możliwościami przeciwstawienia się ryzyku szeroko rozumianego oszustwa, a co z tym związane uchwalenia niezbędnych aktów normatywnych o randze powszechnie obowiązującego prawa. Jest to proces długofalowy i czasochłonny, niemniej jednak stanowi jeden z głównych czynników przyspieszenia wzrostu gospodarczego mającego przełożenie na lepszy byt przeciętnego obywatela. W krajach transformujących się nieodzownym czynnikiem przy budowie społeczeństwa informacyjnego jest poczynienie znacznych nakładów inwestycyjnych oraz przybliżenie i zrozumienie przez kupującego istoty wirtualnego świata.

BIBLIOGRAFIA:

1. A. Bógdał – Brzezińska, M. F. Gawrycki, *Cyberterrorizm i problemy bezpieczeństwa informacyjnego we współczesnym świecie*, Fundacja Studiów Międzynarodowych, Warszawa 2003.

2. K. Krzysztofek, M.S. Szczepański, *Zrozumieć rozwój od społeczeństw tradycyjnych do informacyjnych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2002.

3. *Spoleczeństwo informacyjne*, pod red. Joanny Papińskiej – Kacperek, Wydawnictwo Naukowe PWN S.A., Warszawa 2008.

4. Y. Pachkovsky, *Spoleczeństwo informacyjne: nowe wyzwania dla rozwoju e-commerce na Ukrainie*, [w:] *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, nr 44 (4/2015), część 2.

5. Źródło online: <http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Wschodnioznawstwo/Wschodnioznawstwo-r2015-t-n1/Wschodnioznawstwo-r2015-t-n1-s361-374/Wschodnioznawstwo-r2015-t-n1-s361-374.pdf> [dostęp: 28.03.2018r.]

УДК 001.891(477)

Верба С. Ю.

*аспірант кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань
Тернопільський національний економічний університет*

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ: СУЧАСНА ПРАГМАТИКА

У сучасних структурних трансформаціях наукова діяльність становить підвищений інтерес в Україні. Держава будь-яким чином підтримує та забезпечує розвиток науки. Так, на законодавчому рівні закріплено пріоритетність наукової діяльності як джерела економічного зростання і невід'ємної складової національної культури та освіти, створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян. Інтенсивна інтеграція освітньої системи в європейський простір вимагає суттєвого перегляду та приведення у відповідність різних аспектів освітньо-наукової діяльності, що потребує розробки та імплементації нових критеріальних вимог до всіх учасників освітнього процесу.

Звертаємо увагу на те, що розвиток науки тісно пов'язаний і забезпечується фінансуванням. Проте, сьогодні Україна втрачає досить значні кошти на соціальний захист населення, тому на наукову діяльність практично нічого не залишається, і тому, вона здійснюється на досить низькому рівні та охоплює не всі суспільні відносини у цій сфері. В Конституції України вказано, що держава сприяє розвитку науки та встановлення наукових зв'язків України зі світом. А, це означає, що держава повинна приділяти значну увагу фінансуванню наукової діяльності. Загальний рівень фінансування науки є однією з характеристик інноваційності країни, її готовності до побудови суспільства, що базується на знаннях.

Розвиток науки та наукових досліджень майже повністю залежить від стану фінансування державних наукових програм, витрат на підтримку науково-дослідних установ, підтримку наукових та науково-педагогічних працівників. Здійснюючи розгляд стану наукових досліджень в Україні, ми на жаль, спостерігаємо тенденцію до зменшення кількості наукових відкриттів та проведених наукових досліджень. І проблема спостерігається не у відсутності наукового потенціалу чи небажанні науковців та вчених на проведення наукових досліджень, а саме у неналежному здійсненні фінансування наукової галузі [5].